





բանակներու մէջ հոգի վիճակին մէջ են հաւանաբար, թանի որ անոնց միայն զգեստ ու պատկերու տեղ կը տրուին ճիւղաբերու:

Աղբ. Պատրիարքարանը ատենմէ ռանց փոքր շատէ կ'օգնէ եղբ, Չառիկ, Մանուէրի, Կառապի առթիւ մէկ թանի զրուշ տալով, իսկ ռանց ալ երկու շարքին անգամ մը ինչոյ դանդախան, ստիպի մեր պահանջած օգուտը չի կրնար ունենայ, որովհետեւ շատ անգամ է, և յետոյ միշտ արժանաւոր ներուշն չէ՛ որ կը տրուի, այլ անոնց որոնք գիտեն իրենց վարպետութեան համար Պատրիարքարանի պաշտօնաւորներին ունենք, կամ որոնք կրցած են ու և միջոցով Սրբազան հօր համակրանքը չափի, հոգ չէ թէ այդ զբաղով, օգտուելու տեղ՝ կը մնաստին, բարձր ու վարձի տեսակետով:

Կառ. շէնքեր, թէ որ անորոշանալի Պատրիարքարանին զբաղ ընդունողներուն հետ արժանաւորներն ալ ընդունէին, և կամ եթէ Պատրիարքարանը ամենուն օգնելու կարող չէ, զոնք՝ արժանաւորները միայն վարձատրէր, որպէս զի դրամը իր օգուտը ունենար, կամ եթէ անօգուտ մնար ալ, զէթ մնալի առիթ չտար:

Այս ուսանողներու զբաղանքն օգուտ ոչ միայն Պատրիարքարանին կը վերաբերէր, այլ ամէն հայ անհատ՝ որ հանրային զարգացման ու յառաջանման ի պատէ փայտալու է, վաճառականներէն սխալով մինչեւ յետեւ զորանքը, իոնարք դատարանէն սխալով մինչեւ բարձր դատարանը: Դանի որ իրենց ճողոքին վաճառատուն մը կամ թանի մը հարկեր ոսկի չեն ժառանգեր, առաջին շատեր ստիպուած են զատառու հայրն ըլլալ: Ուստի հասարակութիւնը սպաղալին ուսուց դատարաններն ունենալու համար պէտք է որ իր օգուտներէն չկտայէ անոնց: Մեթէ կը բաւէ զանոնք ձգել վարձարան մը ձեռնարար և ալ չկտուել թէ անոնց ուղիք ինչեւ պէտք են դեռ զարգանալու համար:

ՈՒՍԱՆԱՐՁ

## ԱՐՏԱՔԵՆ

ԿԱՐՈՒՄ ԱՄԵՆԱՄԵՆ ԽԱՐԿԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐ

### ԻՆՏԵՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

ԱՄԵՆ ԵՆԵՐԱՄԱՍ ԱՄԵՆԻՆ ԱՌՁԻՒ

#### Բ. ՆՍՏԻՆ ԾԱՌԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ռոմէն.—Դ՛նէ կ'ըլլայ եւ ալ կրնամ ըստ թէ «Նստին» անհետ և հետէ թէ «նստին»:

—Մայրն չին, ժամ ու կէտի չափ թուովներ այրողը դուք չէ՞ք:

—Ինչպէ՞ս ժամ ու կէտ Ստանալն 3 ժամ, բայց փոքր թէ կ'ըլլայ անոնք, թանի տարուան բարեկամներու նամակներ:

—Է՛հ, կ'ըլլաւ պահարանները:

—Ասոնց քուրս պիտի պատասխանէ:

—Վարկեան մը ետքը Ռոմէն կ'աւելցնէ:

—Միկնած ատեն, կատարեալացն խնդրեցած էի: Այս վայրաններուն մէջ կ'սկսէր միջոցն անպատճառ 2ր Ռոմէններու համար խոյս տուի: Տիւնէ փոքրեցն զայն զանազան Օսմէի քարափին կայարանը Մաւան քրոջն հետ:

—Ո՛ր պիտի երթալիք:

—Ձեռ գիտեմ:

—Մարտի մէջ քրոյրներու ձեռ վէճ մը ունեցա՞ր, երբ անիկա կ'ուզէր Գնդի վերադառնալ:

—Ձիտասան երթալ կ'ուզէ՞ր անոր համար (ձիտաղներ):

Ռոմէնի հարցումներով իրենց կը վերջանայ ունիւթիւններուն քրքրիւններուն մէջ և Ռոմէն կը խնդրէ ինչն իր վրայ, իր կատարեալին կարողութիւններուն վրայ հիմնադրով:

#### ԵՄԻԼԻ ՀԱՐՅԱԴՐԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Եմիլ կ'ըսէ թէ 18 տարեկան եղած միջոցին, կորսնցուցած ըլլալով իր թիկնի մը ասակը, կուգայ Բարիք, Լիւսի Իւմպէտի կինը եղած, անոնց ու և է հասցիք մը ունենալու:

—Կ'ըսէք թէ Բարուֆորաններու զրօքն տեղեկութիւն չունեք: Մատուրի կամ Պայտի մէջ նստարի մը ատեն չի գտնուեցա՞ր:

—Ոչ, երբեք Պայտի չեմ գտնած: Նախագահը ձեռք կ'առնէ կեղծ փոխանորդութիւններուն զրօքն: 1900 Թուականին Եմիլի դքսը նամակը կը կարգի տեսուել մը թուղթի վրայ գրած ուս:

—Եւ ասան թուղթ չեմ ունեցած: Ինչով նամակին կրնայ ըլլալ որ զընտրւած ըլլաւ:

—Բայց այս թուղթը Ռանդ վիւն ժէպին յատուկ էր:

—Թերեւս զայն գրած ըլլամ Ռանդ վիւնէն մէջ:

—Ռանդ վիւնէն մէջ գտնար մը չ'զգիտուէր պատահաւ ձեր գրած չուանալն էր:

—Ոչ, որովհետեւ վրաս ըսն մը չունէի: Երկրորդ այս գործը լայնարժան կապէս քրոջն զրօքն էր: Սրէնքներ չէի գիտեր, բայց և անպէս նստար մը կար: (ձիտաղներ):

—1897ին 200000 ֆր. կ'առնէիք տարեկան և 9000 ֆր. իրրու վարձքի թուով:

—Եւ իմ զրօքնայն հետ կը ընտելէ: Եմիլի հարցաքննութիւնն ալ կը վերջանայ և Թէնէզ կը հրաւիրուի ատենա:

—Ո՛ր է Մառքօթի գլխակը:

—Ինչ մը հանգիստ կ'ուզուի անհիշ: Նիտար դադարեցաւ:

\*\*\*

Դադարի միջոցին մեկնութիւններ կուտային առ ու ան: Ամէն մարդ կը համոզուի թան մըն ալ հասկցած չըլլալուն վրայ:

Վերջապէս Թէնէզ պիտի ըսէ թէ ո՛ր է Մառքօթը, ասիկա ըսն մըն է վերջապէս:

Նիտար կը վերաբացուի ժամը երեքին:

—Թէնէզ Իւմպէտ, ո՛ր է Մառքօթ:

—Դժբախտութիւն մը կայ որով մասին Մայիս 7ին տեղեկութիւն առի: Զայտալեւն ի վեր միջոցներու վրայ խառնուիլ լսած եմ, ինչ որ նշանակուի ըսած եմ, հաւատարմ ըսած եմ: Կ'ուզէի զայն ըսող նաեւ Մ. Տորիւնի նախագահին: Մայիս 7ին տեղեկութիւն չեք մը լսեցայ: Բարուֆորանը դուրս եկան ունին, բայց դժբախտութիւն մը կայ, որ յուսամ որ անուանին և աղջիկս պիտի կրնան հանդուրժել անոր: Մ. Կարպիւրն, իմ պաշտպան փաստաբան, ամէն լսած զիտէ: Բարուֆորանները պիտի տան միջոցները և պարտաւորեցան պիտի գտնան: Բայց ահա ինչ մը կայ զոր աշխարհ պիտի ճանչնայ. անոնք մը... (երկար դադար մը): Եւ անմիջ եմ: Ընդհ. դատարանը պիտի փոխէ իր ամբաստանաւորները, վերջէն պիտի հատարան ըսածին:

—Կառ. ուրեմն, ո՛ր է Մառքօթի գլխակը:

—Մառքօթը կայ ու կայ, ինչպէս նաեւ կան Բարուֆորանները:

—Ո՛ր են ասոնք:

—Գիտեմ կ'ուզէք: Եթէ Բարուֆորանները հոս չգան, եթէ միջոցները զորանհան, այն ատեն պիտի ըսնի թէ ո՛ր են անոնք: Բայց ամէն լսած ասով պէտք է որ վիճակը լսուին: Փաստաբան Մ. Կարպիւր ամէն լսած զիտէ: Եթէ եւ մտնելով, անիկա պիտի պատմէ իմ գաղտնիքս:

—Ձէք ուղիք ըսել թէ ուր են միջոցները և Բարուֆորանները:

—Պիտի ըսնիք, եթէ ժամանակ կայ: Ձեռ կրնար մոռնալ թէ Մ. Վալէ իմ գործարարութեան պատճառն է:

Մ. Կարպիւր կը բողոքէ ունիւթիւններուն վարձուեցին զէտ:

—Ձիտիւր ըսէք:

—Պիտի ըսնի երբ ընդհ. դատախազը կարգայ իր պահանջները: Միջոցն այն ատեն որ յոյս կ'սկսէր Բարուֆորաններու միջոցներէն, չեմ ուզի որ անոնք ան: Եւ անպէս անոնք անոնք:

—Բայց ասիկա աղէկ է որ ընէք թէ ո՛ր են միջոցները:

Թէնէզ անոնց ըսն մը ըսելու իր տեղը կը նստի:

Դատարանը ամբողջ կ'ապրի կ'մընայ: Թէնէզ կը կրկնէ ասակաւ թէ զանաւ մը կայ որ բաւական պիտի ըլլայ ամէն լսած յայտնի ընտել: Բայց չը պիտի ըսէ միջոցն որ Բարուֆորանները միջոցները չը ընտել:

#### ՄԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԳՐԱԿԱՆ

Նախագահը յետոյ Թէնէզի դատախազի ներքին:

—Ո՛ր է գլխակը որ ձեր ասակին ժառանգութիւնն է:

—Պիտի ըսնի թէ ո՛ր է:

—Ո՛ր է Մառքօթի գլխակը, ըսէք:

—Ձեռ գիտեմ:

Ունիւթիւնները անհաւերութեամբ կը սպասեն Թէնէզի յայտնութեան որ կ'ուշանայ: Նախագահը պէտք կը զգայ կանչելու վիճակը: Առաջին վիճակ 21 տարեկ Կարպիւրն Թէնէզի վարայարարը Բոյ Պէտառ անուն անն է, որ Թուլուզի մէջ կը ընտելէր: Կը պատմէ թէ իր յաճախողներէն սակաւին շատուանցած փոխառութիւններ կ'ընէր իրմէն և իր հարկներին համար ալ 1000 ֆր. փոխ տուած է: Կը յայտարարէ դարձեալ թէ Տիկին Իւմպէտ իրմէ 10000 ֆր. ուղած է որպէս զի Բարձրագոյ երթալով 40 միլիոնի մասնագութիւն մը ստանայ: Վարպարը դարձ կ'ըսէ թէ ինք վճարած է միջոցն անգամ անոնց ամբաստանութեան կողմէն գրած:

Եմիլ Sonjեաւ.—Եւ ալ վճարեցի, որովհետեւ անգամ ատիկ անպիտանները:

Երկրորդ վիճակ է Անէ Անէզն անուն կին մը որ Թէնէզը տղաութիւնէն կը ճանչնայ, և կ'ըսէ թէ Թէնէզ երեսուսարը Իւմպէտի դարպասը ըսած է և նախ 80,000, յետոյ 180,000 և քիչ և քիչ ալ 30 միլիոն ֆրանքի ժառանգ:

գլխակն մը վրայ խոսած էր իրեն: Կ'ըսէ թէ Տիկին Իւմպէտ պատմած էր Բարուֆորաններու ժառանգութեան խնդիրը և երկաթէ դրամարկը մը ցուցած էր:

Յետոյ Միլիոն անուն տիկին մը, զեռնէր, կ'ըսէ թէ 1878ին միծ ժառանգութեան մը վրայ խոսած է Տիկին Թէնէզ և երեսուս ֆր. տուած է իրմէ:

Տիկին Տըլագր անուն ուրիշ վրայ մը, որ Մանիկ փողոցին մէջ Իւմպէտն ունէր գրաքնն եղած է, կը պատմէ թէ Թէնէզ դրամ փոխ կ'առնէր. անգամ մըն ալ փոխանակաւոր մը երաշխաւորը:

Գնդ. զինքը Տիւնէտիք ստորագրու թեամբ և շատ միծ դժուարութեամբ վճարեց դրամը:

Թէնէզ կ'ըսէ թէ ասոր բոլոր ըսածները սուտ ըսններ են և թէ ինք վաճառած է զինք, ստախոս մը ըլլալուն համար:

Երբ կարգը Մ. Բանի կուգայ, խնդրէր կը տարբերի: Մ. Բանի, Նաուպի փաստաբաններու անհիւն նախագահը, կ'ըսէ թէ Պիտիւնիւն անուն լաճախորդ մը ունէր, որ 1883ին 70,000 ֆր. տուած էր Տիկին Իւմպէտի, իրեն փոխարէն Սէլէրանի գլխակին: Տիկին Իւմպէտ փաստաբանին յաճախողը 200,000 ֆր. եւս փոխ անհիւն համար ֆրանսական պարտավորութիւն ցուցուցած է. թուղթ մը՝ 300,000 ֆր. ի թուղթ մը՝ 400,000 ֆր. ի, և թուղթ մըն ալ 80,000 ֆր. ի ընդամենը 780,000 ֆր. ի: Այսինքն 3% տոկոսով 25 միլիոն ֆր. ի պարտավորութիւն հաւատարմ: Ինք հաւատարմին տուել է այդ փոխառութեան, բայց յետոյ երկուսու լով, զանազան աղբիւրներէ անհիւնացած է թէ Մառքօթ անունով աղբիւր մը գոյութիւն չունի և ֆրանսայի մէջ այդպիսի տեղ մը չկայ: Ետքը ստուգած է նաեւ թէ Տիկին Իւմպէտի ներկայացուցած պարտավորութիւնը և ցուցուած դուրսերը գոյութիւն չունին: Եւ Տիկին Իւմպէտ դատաւան կուտուի պատճառներէն վախճալով, վճարած է ներգրութեան ձեռք ձգած դուրսերը:

Թէնէզ.—Այդ թուղթները որովհետեւ անուն են:

Բան.—400,000 ֆրանքնոյն Թէնէզի, 300,000նոյն՝ Տիւնէտիքի և 80,000նոյն ալ Շաւ Իւմպէտի անունն:

Թէնէզ կը բողոքէ, և սակայն նախագահը լուսաբանելու համար տարիկ կ'ըսէ թէ ամէն մարդ զիտէ ստ պարագան թէ Իւմպէտներ 1883ին իրենց անտիկին մէջ հաւ հօր և ֆրանքնոյն և երկու հաւ 3 ֆրանքնոյն պարտավորութիւնը գնած են, որոնց կարծես զանաւ չեն երթէ:

Թէնէզ կը բողոքէ, և յուշուի և կը պոսայ, «Մուտ են բոլոր ասոնք: Յետոյ կը կարգացուի ծառայողէ անուն նստարին գրաւոր վկայութիւնը, որով կ'իմացուի թէ Մառքօթ Տորիւնիք 11էն մինչեւ 15 միլիոն ֆրանքի դրամաւորութիւն մը ներկայացնող պարտավորութիւն ցուցուցած էր իրեն:

Թեմէն Դորիւնիք յետոյ կատակելի ներկայացնելով Սմիլ անուն նստարի մը վկայութիւնը կ'ըսէ,

—Այս նստարը մեղի կը հաղածէր ուրիշ հանրապետական ենք. և կը վստահացնէր թէ 700 հազար ֆրանքի փոխառութեան ասին Մառքօթ խոսքը անգամ չեղաւ:

Թեմէն կը խօսի՝ գլխակին վրայ և կ'ըսէ թէ իր պարտութեանը կը լսէր անոր պատմութիւնը, անոր դատաւորի մը պատկերասրահ մը և լիւն մը... ու նիւնայ: Ընդհանուր դատախազը կ'ըսէ թէ անիկ աղէկ պիտի ըլլայ երբ ըսէ թէ ո՛ր տեղ կը գտնուի ասիկան: «Ձեռ գիտեմ» կը պատասխանէ Ռոմէն:

Կարգը կուգայ Թէնէզի միջոցին որ կ'ըսէ թէ ասիկան Մ. Պիտիւնիքէն հեղաւոր մը պատճառ է որով Մ. Պիտիւնիքէն կ'իմացնէ թէ կեղծ պարտավորութիւն վրայ Տիկին Իւմպէտի 200 հազար ֆր. տուած է, և թէ չկրնայ ստուած դրամը ետ առնել, և գտնի պիտի գիտէ:

Թէնէզի բողոքներուն վրայ Եմիլ կը վարանի որո յայտնութիւններ ընելու:

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

Երկրորդ ԿԱՐՈՒՄ ԿԱՐՈՒՄ

—Երկրորդ ջանադրեք գիտնալ թէ անոր ժառանգութեան գումարին տուրքը կատարարութեան վճարեցին:

—Հասկնալու համար գրեցի իրենց:

—Բանի տարի քաղաքացի այս գործով:

—Եթե անիկ չեմ լսէր ձեղիւ, հակա գործ







